

مذاکرات هسته‌ای؛ ترکیب نو با پیشنهادهای جدید

وقفه اجتناب‌ناپذیری که به دنبال استقرار دولت جدید ایران در مسیر مذاکرات هسته‌ای با گروه ۵+۱ ایجاد شده به تدریج برداشته می‌شود و طرفین

وقفه اجتناب‌ناپذیری که به دنبال استقرار دولت جدید ایران در مسیر مذاکرات هسته‌ای با گروه ۵+۱ ایجاد شده به تدریج برداشته می‌شود و طرفین با اقداماتی که انجام می‌دهند به دنبال خلق شرایط و فرصت‌های جدید در مذاکرات احتمالی آینده برآمده‌اند. چند روز پس از آنکه حسن روحانی، رئیس‌جمهور در مهم‌ترین تصمیم سیاست خارجی دولت افاق فکر و راهبری مذاکرات هسته‌ای را از شورای عالی امنیت ملی به وزارت خارجه محول کرد، از نماینده طرف مقابل میز گفت‌وگوها نیز خبر رسید که ۵+۱ پیشنهادهای جدیدی برای تهران دارد.

سکوت در برابر پیشنهادهای ایران

ارائه پیشنهادهای جدید اگرچه خبر آنچنان عجیبی برای ایران در مسیر مذاکرات هسته‌ای محسوب نمی‌شود اما شاید بتواند راهی به خروج از بن‌بست گفت‌وگوها در آلمانی ۲ باز کند که از نیمه فروردین تاکنون متوقف مانده است. ایران اگر در آلمانی ۱ و ۲ با پیشنهادهایی مشخص یا به میدان مذاکرات گذاشته بود اما سکوت کاترین اشتون و سایر اعضای گروه ۵+۱ در مقابل این پیشنهادهای به اتفاقی ناخواسته مبدل شد که شاید نام آن را بتوان پیشنهاد در برابر پیشنهاد گذاشت.

بعد از طفره رفتن مدعیان از ارائه یک سازوکار مشخص برای پایان‌بخشیدن به مسئله ایران در مذاکرات آلمانی ۲ وارد عمل شد و در قالب چند گام فرایند حل آن را به طرف مقابل پیشنهاد داد. رفع تحریم‌ها مهم‌ترین خواسته‌ای بود که ایران در طرح پیشنهادی خود به دنبالش برآمده بود و کاترین اشتون، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا قرار بود نتیجه طرح چنین مباحثاتی را پس از بازگشت نمایندگان کشورهای عضو گروه ۵+۱ به پایتخت‌های خود و در مشورت با یکدیگر تلفنی به ایران اعلام کند.

تغییر در تیم مذاکره کننده

این تماس برقرار نشد و همه چیز در سکوت گذشت تا برگزاری انتخابات ریاست‌جمهوری و تغییرات سیاسی در ایران که شاید بهانه مناسبی برای رقم زدن شرایط جدید و بازگشت به گفت‌وگوها بود. تغییر تیم مذاکره‌کننده ایران در آژانس بخشی از این شرایط بود و در گام دیگر حسن روحانی مسئولیت مذاکرات هسته‌ای را از شانه‌های شورای عالی امنیت ملی برداشت و بر دوش وزارت خارجه گذاشت. شاید به دنبال همین تغییر و تحولات بود که اشتون فرصت را مغتنم شمرد و در حاشیه نشست اقتصادی سران گروه ۲۰ در سن‌پترزبورگ اعلام کرد: اتحادیه اروپا آماده شنیدن پیشنهادهای طرف ایرانی است. او در گفت‌وگو با روزنامه عربستانی عکاظ درباره روابط اروپا و ایران گفته است: بسیار مهم است که مذاکرات گروه ۵+۱ بر سر برنامه هسته‌ای ایران آغاز شود و ۵+۱ پیشنهادهای جدیدی برای تهران دارد.

نخستین دیدار ظریف با اشتون

با احاله مسئولیت مذاکرات هسته‌ای به وزارت خارجه مذاکره‌کننده ارشد، وزیر خارجه خواهد بود و نخستین دیدار در پیگیری مباحثات هسته‌ای را محمدجواد ظریف وزیر امور خارجه با کاترین اشتون برگزار خواهد کرد. به گفته اشتون، محمدجواد ظریف در آخرین گفت‌وگوی تلفنی بر توجه ایران به از سرگیری رایزنی‌های بین‌المللی تأکید و اشاره کرده که دیدارش با گروه ۵+۱ در حاشیه نشست مجمع عمومی سازمان ملل در این ماه در نیویورک انجام خواهد شد. اما این دیدار می‌تواند دیدارهای بعدی را نیز در پی داشته باشد.

حسن روحانی در تبلیغات انتخابات ریاست‌جمهوری از پایین بودن سطح فعلی نمایندگان ۵+۱ در مذاکرات انتقاد داشت و همین پیش‌بینی‌ها در خصوص رهبری تیم مذاکره‌کننده ایران از سوی خود وزیر امور خارجه را افزایش داده است. تاکنون مذاکره‌کننده ارشد هسته‌ای، دبیر شورای عالی امنیت ملی بوده و نمایندگی ایران را در مذاکره با گروه کشورهای ۵+۱ بر عهده داشته است اما بعید نیست با انتقال مدیریت مذاکرات به وزارت خارجه سطح دیپلماتیک نمایندگان شرکت‌کننده از جانب دوطرف دستخوش تحولاتی شود. در مذاکرات ایران و گروه ۵+۱ نماینده اتحادیه اروپا به نمایندگی از وزرای امور خارجه ۶ کشور با ایران گفت‌وگو می‌کند و این امر می‌تواند توجیهی برای قرار گرفتن وزیر خارجه ایران در مقابل کاترین اشتون و در رأس مذاکره‌کننده ایرانی باشد.

در حاشیه سازمان ملل

تا پایان شهریور اگر جنگی در سوریه شکل نگیرد و شرایط روال عادی خودش را طی کند سوریه هم یکی از محورهای گفت‌وگوی وزیر امور خارجه ایران و مسئول سیاست خارجه اتحادیه اروپا در حاشیه اجلاس سازمان ملل خواهد بود. اشتون در مصاحبه اخیر خود با روزنامه چاپ عربستان با بیان اینکه در دیدار قریب‌الوقوع مسئولان اتحادیه اروپا و ایران در نیویورک مسئله سوریه نیز مورد بررسی قرار خواهد گرفت، گفت که دیدگاه‌های متفاوتی در این باره وجود دارد اما فکر نمی‌کنم که اختلافی بر سر استفاده از سلاح شیمیایی در سوریه وجود داشته باشد. اشتون تأکید کرد که این دیدار به دلیل ابعاد سیاسی مهمش به‌ویژه در خصوص روابط آتی میان اتحادیه اروپا و ایران از یک سو و ایران و منطقه خلیج فارس از سوی دیگر، از اهمیت زیادی برخوردار است.